

Návrh

ZÁKON

ze dne2016,

**kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění,
ve znění pozdějších předpisů**

Parlament usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 15/1993 Sb., zákona č. 161/1993 Sb., zákona č. 324/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 59/1995 Sb., zákona č. 149/1996 Sb., zákona č. 48/1997 Sb., zákona č. 127/1998 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 118/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 138/2001 Sb., zákona č. 49/2002 Sb., zákona č. 176/2002 Sb., zákona č. 424/2003 Sb., zákona č. 437/2003 Sb., zákona č. 455/2003 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 438/2004 Sb., zákona č. 123/2005 Sb., zákona č. 381/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 545/2005 Sb., zákona č. 62/2006 Sb., zákona č. 117/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 214/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 138/2011 Sb., zákona č. 298/2011 Sb., zákona č. 329/2011 Sb., zákona č. 369/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 500/2012 Sb., zákona č. 11/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 342/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 109/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 200/2015 Sb. a zákona č. .../2016 Sb., se mění takto:

1. § 3c včetně poznámky pod čarou č. 37 zní:

„§ 3c

Vyměřovacím základem pro pojistné hrazené státem za osobu, za kterou je podle zvláštního právního předpisu³⁷⁾ plátcem pojistného stát, je 23 % průměrné mzdy. Vypočtená částka se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.“

37) Zákon č. 48/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Čl. II

Zrušovací ustanovení

Nařízení vlády č. 158/2015 Sb., o stanovení vyměřovacího základu u osoby, za kterou je plátcem pojistného na veřejné zdravotní pojištění stát, se zrušuje.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2017.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Současný stav

V současnosti je systém stanovení vyměřovacího základu za státní pojištěnce (jak tuto legislativní zkratku zavádí zákon č. 48/1997 Sb.) pevnou částkou - 6 259 Kč, přičemž existuje možnost vždy prostřednictvím nařízení vlády tuto částku, s účinností k 1.1. následujícího kalendářního roku změnit.

Tento konstrukt byl zvolen proto, aby se vyměřovací základ státních pojištěnců dal měnit v závislosti na aktuálním vývoji – vláda má při svém rozhodování zohlednit natolik dynamicky vyvíjející se hodnoty, jako je vývoj průměrné mzdy, či možnosti systému veřejného zdravotního pojištění, což neumožňuje pružně měnit zákonný rámec a bylo proto zvoleno řešení formou nařízení vlády.

Tento stav dlouhodobě vnáší do systému veřejného zdravotního pojištění zásadní prvek nestability – neexistuje pevně dané pravidlo výpočtu příjmů tohoto systému za početně největší množinu pojištěnců (v současné době cca 6,05 mil. osob). Změny tohoto vyměřovacího základu podléhají aktuálním tlakům, stavu i rozložení politických sil. Zároveň dochází k paradoxní situaci, kdy je sice výše vyměřovacího základu pro státní pojištěnce stanovena zákonem, ale pro její aktuální výši je třeba sledovat nařízení vlády – tedy text nižší právní síly.

V minulosti byla výše vyměřovacího základu u osob, za které je plátcem pojistného stát stanovena například jako:

- procentní sazba minimální mzdy, do roku 1998 postupně 70 %, 77%, 65 % a 80 %.
- pevná částka bez možnosti valorizace vyhláškou, do roku 2003
- pevná částka s možností valorizace vyhláškou,
- procentní sazba z tzv. všeobecného vyměřovacího základu stanoveného nařízením vlády pro účely důchodového pojištění

Současný model byl nastaven v roce 2009 s ohledem na probíhající ekonomickou a bankovní krizi a byl koncipován tak, že je v zásadě oproštěn od ekonomického vývoje a rozhodnutí o výši vyměřovacího základu pro státní pojištěnce je ponecháno výlučně na vůli zákonodárce, či vlády. S plnou silou se tak dopady takového nastavení ukázaly především v letech 2010–2013, kdy nedošlo k jeho zvýšení a systém veřejného zdravotního pojištění byl vyčerpán prakticky z veškerých rezerv, které byly v předchozím období vytvořeny.

Za současného stavu právního rámce je toto nastavení nevhodné i z dalšího důvodu – vzhledem k tomu, že se počítá s uzavřením dohodovacího řízení mezi zdravotními pojišťovny a poskytovateli do konce I. pololetí v roce – neměly by tyto strany žádné definitivní informace o výši příjmů systému za státní pojištěnce, což by značně podvázalo relevantnost dosažených dohod.

Identifikace dotčených subjektů

Stát, zdravotní pojišťovny, pojištěnci, poskytovatelé zdravotních služeb.

Záměr

Navrhovaná změna by měla napravit výše zmíněné nedostatky současné právní úpravy a reagují na ukončení ekonomické krize – tudíž i na potřebu odstranit restriktivní svázání výše vyměřovacího základu za státní pojištěnce s vůlí vlády. Navržený způsob je již historicky v České republice zažitý (od roku 2006 do roku 2009 byl vyměřovací základ stanoven jako 25% všeobecného vyměřovacího základu stanoveného nařízením vlády pro účely důchodového pojištění za kalendářní rok, který o 2 roky předcházel kalendářnímu roku, pro který se vyměřovací základ zjišťoval) a měl by přinést průhledný a především předvídatelný vývoj výše pojistného hrazeného státem za skupinu státních pojištěnců.

Zároveň se tímto způsobem pevně stanovuje princip, který by měl zabránit nekontrolovatelnému a v zásadě jen těžko zákonným způsobem ovlivnitelnému rozevírání nůžek mezi odvody státu a ostatních skupin pojištěnců.

Dopady

Zvolený způsob konstrukce vyměřovacího základu pojistného pro státní pojištěnce je vázán na všeobecný vyměřovací základ pro účely důchodového pojištění, který každoročně stanovuje vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí podle pravidel stanovených zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Navržená výše – tedy 22,5 % průměrné mzdy byla koncipována tak, aby odpovídala zvyšování vyměřovacího základu za státní pojištěnce v průběhu uplynulých 10 let.

Následující tabulka ukazuje hodnoty průměrné mzdy (vypočtené pro účely důchodového pojištění jako součin tzv. všeobecného vyměřovacího základu a přepočítacího koeficientu) a výši vyměřovacího základu státu (k 1.1. daného roku).

Průměrná mzda a VZ státu	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
VVZ o dva roky zpět	18 809	20 050	21 527	23 280	24 091	24 526	25 093	25 903	25 903	26 357
přepočítací koeficient	1,0707	1,0753	1,0942	1,0184	1,0269	1,0249	1,0315	1,0015	1,0273	1,0246
Průměrná mzda	20 139	21 560	23 555	23 709	24 740	25 137	25 884	25 942	26 611	27 006
VZ státu	5035	5013	5013	5 355	5 355	5 355	5 355	5 829	6 259	6 444
Procentní sazba	25,0%	23,3%	21,3%	22,6%	21,6%	21,3%	20,7%	22,5%	23,5%	23,9%

Dlouhodobý průměr činí 22,6%.

Předpokládaný dopad navržené úpravy tedy byl koncipován tak, aby tento systematický nárůst plateb za státní pojištěnce kopíroval nárůst plateb založených i na ad hoc rozhodnutích výkonné moci – celkový dopad tedy předpokládáme neutrální.

Konkrétní dopady na jednotlivé roky lze odhadnout, ovšem je třeba mít na paměti, že tato navýšení jsou odhadnuta vůči nulovému zvyšování vyměřovacího základu na státní pojištění – což není příliš pravděpodobné.

Predikce vývoje v letech 2017–2019

	2017	2018	2019
Měsíční platba - odhady	935	970	1000
Meziroční nárůst – odhady v mld. Kč	3	2	1,9

V dalších letech lze předpokládat zachování nárůstu ve zpomalujícím se tempu – současná vyšší nákladnost je zapříčiněna i tím, že platby za státní pojištění, resp. vyměřovací základ byl dlouhodobě zamrazen a dochází tak vlastně k narovnávání efektu vyvolaného jeho nezvyšováním v období ekonomické krize.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem, s mezinárodními smlouvami a s právem Evropské unie

Navrhovaná úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a nedotýká se práva EU ani mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy

Navrženou právní úpravou bude ve výše zmíněném smyslu zatížen pouze státní rozpočet, vycházíme však z historické komparace, dle které lze z dlouhodobého hlediska předpokládat neutrální dopad. Každoročně valorizovaná částka za státní pojištění, dle současných poznatků odpovídá ad hoc historickým jednorázovým navyšováním.

Na rozpočty krajů a obcí návrh dopad mít nebude.

Důvodová zpráva – zvláštní část

čl. I

Toto ustanovení představuje částečný návrat k historicky ověřenému systému a zavádí vazbu stanovení vyměřovacího základu pro platbu státu za tzv. státní pojištění na všeobecný

vyměřovací základ stanovený vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí pro účely důchodového pojištění na každý kalendářní rok.

čl. II

Navrhujeme zrušení nařízení, kterým je upravena výše vyměřovacího základu za státní pojištění.

čl. III

Účinnost navrhujeme k 1. 1. 2017.

V Praze 16.2.2016

Předkladatelé:

Soňa Marková, v.r.

Miroslav Opálka, v.r.

Stanislav Mackovík, v.r.

Pavel Kováčik, v.r.